

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Мойсеєнко Вікторії Василівни на тему:
«Асертивність як соціально-психологічний механізм вибору стратегій
статусної поведінки студентською молоддю»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 053 – «Психологія»

Дисертаційне дослідження Мойсеєнко В.В., спрямовано на вирішення проблеми досліджень, які порушують питання про взаємозв'язки асертивності зі стратегіями статусної поведінки та ґрунтується на методологічних принципах системного підходу.

Вивчення стратегій статусної поведінки в рамках студентського середовища викликає значний інтерес, оскільки перебування в статусі студента закладу вищої освіти передбачається вироблення нових поведінкових стратегій. Дисертантка зазначає, що несамостійність в прийнятті рішень, розгубленість, безпорадність, претензійність, знижена критичність ставлення до себе, порушують процес виробітку стратегії.

Актуальність цієї проблеми обумовлена, з одного боку, її соціальною значущістю, а з іншого, її недостатньою теоретико-методологічною та практичною розробкою. Розроблена дисертанткою теоретична модель стала теоретичною основою для організації дослідно-експериментальної роботи з майбутніми фахівцями в різних сферах діяльності. Це дозволить на практиці встановити відповідність між визначеними цілями та результатом їх реалізації та забезпечити взаємозв'язок між усіма видами навчально-практичної підготовки, спрямованої на підвищення ефективності професійного становлення студентів різного профілю навчання.

Отримані в дисертаційному дослідженні результати дали змогу сформулювати висновки, що мають теоретичне та практичне значення для сучасної психології.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- *вперше*: на основі системного теоретико-емпіричного дослідження розроблено та операціоналізовано структурно-функціональну модель асертивності як механізму вибору стратегій статусної поведінки студентською молоддю; з'ясовано особливості прояву асертивності; виявлено психологічні чинники (ціннісні орієнтації, соціальні стосунки, особистісна самоактуалізація) формування асертивної поведінки; визначено структурні складові асертивності: когнітивний, емоційно-регулятивний, конативний; визначено специфіку проявів статусності у студентської молоді; теоретично обґрунтовано і емпірично досліджено стратегії статусної поведінки у студентів (стратегія активної самореалізації, деструктивна стратегія, асертивна стратегія, стратегія особистісного зростання); виявлено взаємозв'язки між компонентами асертивності та стратегіями статусної поведінки у студентської молоді;

– *поглиблено та уточнено*: уявлення про зміст, психологічні чинники та умови формування асертивної поведінки, сучасні теоретико-методологічні підходи до вивчення прояву стратегій статусної поведінки у студентської молоді;

– *набули подальшого розвитку*: дефініції «асертивність», «асертивна поведінка», «статус», «стратегії статусної поведінки», погляди на підходи вивчення прояву стратегій статусної поведінки у студентської молоді.

Теоретичне значення дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та концептуалізації понять асертивності та стратегій статусної поведінки з позиції структурно-функціонального підходу, відображеного у концептуальній моделі; виокремленні структурних компонентів асертивності, визначені чинників асертивної поведінки та прояву стратегій статусної поведінки; з'ясуванні взаємозв'язку асертивності і стратегій статусної поведінки студентської молоді.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що отримані результати забезпечують можливість подальшої діагностики різних проявів статусності, що, в свою чергу, дозволяє прогнозувати варіанти вибудовування професійної кар'єри та статусних відносин; апробований у дослідженні

комплекс психодіагностичних методик доцільно використовувати для моніторингу розвитку асертивної поведінки. Отримані результати дослідження можна використовувати в профорієнтаційній роботі та роботі з персоналом або підборі кадрів. Крім того, вони можуть бути використані в освітньому процесі закладів середньої освіти різного типу; підготовці майбутніх фахівців-психологів у закладах вищої освіти та при підвищенні їх кваліфікації; при розробці професійних програм корекції.

Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертанткою у вигляді спеціально підготовленого рукопису, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та емпіричні результати, які мають теоретичне і практичне значення для психологічної науки. Одержані здобувачкою результати є достовірними та об'єктивними.

Надійність і вірогідність результатів дослідження забезпечені методичним обґрунтуванням вихідних теоретичних позицій, використанням взаємодоповнюючих методів, що відповідають меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, поєднанням кількісних та якісних методів аналізу отриманих емпіричних даних, використанням методів математичної статистики з залученням сучасних програм обробки даних.

Дослідження відповідає усім вимогам рівня наукової кваліфікації здобувачки, що зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р. №167).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження було оприлюднено та обговорено на ряді наукових та науково-практичних заходів, серед яких 15 конференцій, з них 5 всеукраїнських та 10 міжнародних.

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дисертаційного дослідження відображено у 17 публікаціях, з них: 5 статей, що опубліковані у наукових фахових виданнях з психології, включених до переліку, затвердженого МОН України, 2 статті у зарубіжних виданнях, 1 розділ в

колективній монографії, 9 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Монографії:

1. Мойсеєнко В. В. Особливості формування асертивної поведінки: науково-теоретичний аналіз питання / В. В. Мойсеєнко // Соціокультурні та психологічні вектори становлення особистості: колективна монографія / О.Є. Блинова, С.І. Бабатіна, Т.М. Дудка, А.М. Одінцова та ін. / відпов. ред. Блинова О.Є. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. – С. 55–80. *(Особистий внесок авторки полягає у розкритті специфіки асертивності та особливостей формування асертивної поведінки у студентської молоді).*

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Мойсеєнко В. В. Аналіз наукових підходів до дослідження поняття «асертивність» / В. В. Мойсеєнко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія : Психологічні науки. – Вип. 5. – Т. 1. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 170–175.

3. Мойсеєнко В. В. Теоретичний огляд основних підходів до вивчення поняття «стратегія поведінки» / В. В. Мойсеєнко // Теорія і практика сучасної психології : зб. наук. праць. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2018. – Вип. 3. – С. 142–145.

4. Мойсеєнко В. В. Соціально-психологічні особливості статусу особистості в студентській групі / В. В. Мойсеєнко // Теорія і практика сучасної психології : зб. наук. праць. – Вип. 2. – Т. 1. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. – С. 165–169.

5. Мойсеєнко В. В. Структурно-функціональні складові асертивності як механізму вибору стратегії статусної поведінки / В. В. Мойсеєнко // Психологія та соціальна робота : наук. журнал. – Одеса : Астропринт, 2019. – Вип. 2(50). – Т. 24. – С. 139–150.

6. Мойсеєнко В. В. Діагностика структурних компонентів асертивності за результатами констатувального етапу дослідження / В. В. Мойсеєнко // Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – Северодонецьк : СХУ ім. В. Даля, 2019. – Вип. 3(50). – Т. 3 – С. 229–241.

7. Мойсеєнко В. В. Асертивність як чинник комунікативної компетентності студентів / О. Є. Блинова, В. В. Мойсеєнко // Scientific Journal Virtus. – Issue № 40, January, 2020. – С. 36–39. *(Особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні впливу асертивності на комунікативну поведінку студентів).*

8. Moiseienko V. Assertiveness as a factor of students' choice of behavior strategies in social interaction / V. Moiseienko, O. Blynova, O. Los, I. Burlakova, O. Yevdokimova, M. Toba & I. Popovych // REVISTA INCLUSIONES. – Vol. 7. – Numero 4 / Octubre – Diciembre, 2020. – P. 259–272. *(Особистий внесок авторки визначається з'ясуванням вибору стратегій поведінки в ситуаціях соціальної взаємодії).*

Статті у матеріалах науково-практичних конференцій та інших виданнях:

9. Білоущенко В. В. Асертивність як комплексна характеристика особистості / В. В. Білоущенко // Інсайт : [зб. наук. праць студентів, аспірантів та молодих вчених / ред. кол. І. В. Шапошникова, О. Є. Блинова та ін.]. – Херсон : ПП Вишемирський, 2015. – Вип.12. – С. 41–45.

10. Білоущенко В. В. Асертивність як особистісна риса / В. В. Білоущенко // Актуальні проблеми сучасної психології: перспективи та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців [за ред. кол. Л.А. Онуфрієва, Беата Земба, Марик Палюх та ін.]. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори», 2015. – Вип. 1. – С. 18–20.

11. Белоущенко В. В. Подходы к исследованию асертивного поведения / В. В. Белоущенко // Актуальные проблемы современной психологии : сб. материалов XVI студ. науч.-практ. конф. / редкол. : Л. М. Даукша, А.А. Щитковская; под науч. ред. А.В. Ракицкой. – Гродно : ГрГУ, 2016. – С. 33–36

12. Білоущенко В. В. Теоретичний аналіз поняття «асертивність» в працях вітчизняних та зарубіжних науковців / В. В. Білоущенко // Інсайт : [зб. наук.

праць студентів, аспірантів та молодих вчених / ред. кол. І. В. Шапошникова, О. Є. Блинова та ін.]. – Херсон : ПП Вишемирський, 2016. – Вип. 13. – С. 51–54.

13. Мойсеєнко В. В. Психологічні особливості формування асертивної поведінки у студентів ВНЗ / В. В. Мойсеєнко // Інсайт : [зб. наук. праць студентів, аспірантів та молодих вчених / ред. кол. І. В. Шапошникова, О. Є. Блинова та ін.]. – Херсон : ПП Вишемирський, 2017. – Вип. 14. – С. 154–157.

14. Мойсеєнко В. В. Основні характеристики статусної поведінки / В. В. Мойсеєнко // Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості : матеріали Всеукр. (з міжнародною участю) наук.-практ. конф. (5-6 жовт. 2017 р., м. Херсон). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2017. – С. 92–94.

15. Мойсеєнко В. В. Соціальний статус в контексті психологічних досліджень / В. В. Мойсеєнко, О. Є. Блинова // Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 9-10 квіт. 2018 р. / редкол. : В. Л. Погребна, Н. В. Островська, І. Ю. Тонкіх та ін. – Д. : ЛПРА, 2018. – С. 398–401. *(Особистий внесок авторки полягає у розкритті дефініції соціальний статус).*

16. Мойсеєнко В. В. Теоретический анализ понятия «стратегия поведения» в психологических исследованиях / В. В. Мойсеєнко // Актуальные проблемы современной психологии : сб. материалов XVIII Междунар. студ. науч.-практ. конф. / редкол. : А. В. Ракицкая, О. Г. Митрофанова. – Гродно : ГрГУ, 2018. – С. 361–364.

17. Мойсеєнко В. В. Особливості студентства як соціальної групи / В. В. Мойсеєнко // Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості : зб. наук. праць за матеріалами II Міжнар. наук.-практ. конф. (26-27 верес. 2019 р., м. Херсон). – [Електронний ресурс] / ред. колегія: О. Є. Блинова, Н. І. Тавровецька (відп. за випуск). – Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2019. – С. 201–203.

Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на розширеному засіданні фахового семінару в Східноукраїнському

національному університеті імені Володимира Даля МОН України (протокол № 1 від 30 червня 2020 року).

Рекомендувати дисертацію Мойсеєнко Вікторії Василівни на тему: «Асертивність як соціально-психологічний механізм вибору стратегій статусної поведінки студентською молоддю» до захисту на підставі п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06 березня 2019 р., у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 Психологія.

Рецензенти:

доктор психологічних наук, професор,
завідувачка кафедри психології та соціології
Східноукраїнського національного університету
ім. В. Даля МОН України

Ю. О. Бохонкова

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціології
Східноукраїнського національного університету
ім. В. Даля МОН України

О. Г. Лосієвська

Підписи Ю. О. Бохонкової, О. Г. Лосієвської засвідчую.
Начальник ВК

Л. М. Літвінова